

Przystanek matura

Zadania i ćwiczenia ułatwiające przygotowanie się do egzaminu maturalnego z języka polskiego

Pisanie wypracowania - interpretacja utworu lirycznego

Agnieszka Herman

"Człowiek"

Mówisz brzmi dumnie - Einstein, Czajkowski, Gandhi.
Na niebie satelity jak gwiazdy zawiesił.
Kwarki, komputery, przeszczepy,
drapacze chmur (współczesne wieże Babel).
Cywilizacja z naturą mocują się na pięści.

Mówię brzmi posępnie - Hitler, Stalin, Mao.
Zbrojne armie walczą w śmiertelnym uścisku,
religie we krwi unurzane,
przedłużona starość w domach dla samotnych.
Krzykiem strachu jak nożem naznaczona przyszłość.

PYTANIE 1

Postaw tezę interpretacyjną.

ODPOWIEDŹ: Człowiek jest istotą niejednoznaczną.

.....

PYTANIE 2

Określ osobę mówiącą w wierszu.

ODPOWIEDŹ: W pierwszej zwrotce podmiot liryczny zwraca się do swojego rozmówcy. W drugiej zwrotce podmiot liryczny wypowiada się w 1 osobie liczby pojedynczej.

.....

PYTANIE 3

Określ adresata wiersza.

ODPOWIEDŹ: Adresatem wiersza są ludzie żyjący w teraźniejszości, którzy są świadomi swoich czasów, ale także posiadają wiedzę na temat przeszłości.

.....

PYTANIE 4

Opisz sytuację liryczną.

ODPOWIEDŹ: W wierszu występuje dwoje rozmówców. Jeden, który jest optymistą, dostrzega tylko ludzkie tryumfy. Drugi, który utożsamia się z podmiotem lirycznym, jest pesymistą i widzi wyłącznie złe postępowanie ludzi.

.....

PYTANIE 5

Jaka jest kompozycja utworu?

ODPOWIEDŹ: Wiersz zbudowany jest z dwóch zwrotek, z których każda liczy po 5 wersów. Zwrotki oparte są na kontrastowej argumentacji. Wiersz ma formę dialogu.

.....

PYTANIE 6

Co jest tematem utworu?

ODPOWIEDŹ: W pierwszej zwrotce pojawiają się nazwiska ludzi wybitnych w swoich dziedzinach. Mowa tu jest o Einsteinie (fizyk), Czajkowskim (kompozytor), Gandhim (propagator pacyfizmu). Wymienione są także wielkie osiągnięcia z dziedziny techniki, medycyny, architektury, które są dziełem człowieka. W drugiej zwrotce pojawiają się nazwiska ludzi, którzy stali na czele ustrojów totalitarnych. Są to Hitler, Stalin, Mao. Mowa jest o wojnach toczonych w imię różnych ideologii, o starości, samotności, strachu przed przyszłością.

.....

PYTANIE 7

Wskaż konteksty interpretacyjne.

ODPOWIEDŹ:

a. kontekst literacki

Jan Kochanowski "Jest kto, co by wzgardziwszy te doczesne rzeczy...". Jest to utwór poświęcony godności człowieka. Aby być w pełni człowiekiem, trzeba podjąć godne postanowienia. Mądrzy i wymowni powinni krzewić dobre obyczaje, być pisarzami, politykami. Mężni powinni bronić granic i szukać sławy na polu walki.

b. kontekst literacki

Tadeusz Różewicz "Ocalony". Podmiot liryczny ukazuje człowieka, któremu przyszło żyć po II wojnie światowej. Wojna zniszczyła wszelkie wartości. Została zatarta granica między miłością a nienawiścią, wrogiem a przyjacielem, prawdą a kłamstwem, męstwem a tchórzostwem. Człowiek znalazł się w pustce i próbuje na nowo odbudować swoje duchowe życie. Chciałby znowu żyć w świecie, w którym będą wyraźne granice między dobrem a złem, a on będzie umiał je dostrzegać.

.....

PYTANIE 8

Jaki jest wniosek.

ODPOWIEDŹ: Z jednej strony człowiek może być wielki i szlachetny, z drugiej zaś okrutny.